

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Resolutorium dubiorum circa celebrationem missarum occurrentium

Heynlin, Johannes

[Köln], 1493

Capitulum decimum de ratione et significatione eorum que in missa et
circa eam aguntur cum brevi epilogo et conclusione totius operis

[urn:nbn:de:bsz:31-306300](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-306300)

Capitulum

per hec verba Ite missa est Benedicamus dño. vel Requiescāt in pace. Ubi choruz vel minister grās agens rñder Deo grās. vel defuncris re quem oprans respōdet Amen. ad Requiescāt in pace.

¶ Capitulū decimū de rōez significatiōe eoz que in missa et circa eam aguntur cum breui epilogo ⁊ p̄clusionē totius operis duodecim p̄prehendens articulos

Arti. i.

¶ Enumerat ea que in missa ⁊ circa ipsam aguntur.

I	Loto manū
ii	Purificatio
iii	Altaris osculatio
iiii	Sacerdos' versio et p̄li p̄ eum salutatio
v	Gestus variatio
vi	Duplex p̄ crucez signatio
vii	Hostie fractio
viii	Partis hostie in calicem missio
ix	Osculi pacis traditio
x	Vini non p̄secrati sumptio

¶ In missa p̄cipue solēs ni ac circa eā decē gēs neralia p̄ncipaliter occurrunt pagenda

Arti. ii.

¶ P̄ponit rōem ⁊ significatiōē p̄m̄i p̄ncipalis quod circa missam ⁊ in ipsa occurrit pagendum.

- I
- ¶ Tractandū reuerēter ip̄m̄ sacramētū Preciosa em̄ tractare nō p̄sueuerūt homines. nisi manib' p̄us lotis Et n̄ inde cens eēt q̄ ad tam p̄ciosum ⁊ tā nobile sacramētū tractandū quis accederet manib' q̄ de facili inquinant illotis.
- ad
- ¶ Incitandū celebrantē ad deuotiōē et internā purificatiōē. quā intēdere d̄z Insinuādū q̄ p̄secratur' hostiā lachrymis p̄punctis lauare d̄z p̄us p̄sciam Significandū interioiē mūdificatiōē
- ¶ Unde sacer d̄y om̄is d̄r. q̄ extremitariū ablutio f̄cat ablutionem etiā a minimis peccatis. Nec namq̄ resp̄ntabat ablutio sacerdos tum in veteri testamento

¶ An oblationē vel p̄secratiōez ad amplioiē

¶ Reuerentiā sacris exhibendā cum iam offerri ⁊ p̄secrari debent.

¶ Deuotiōē ⁊ puritatem incitandū

¶ Amundationē a peccatis significandā

¶ Loto digitorū in missa fit

¶ Sacramētū reuerentiā. ne post tāti sacri p̄secrati digiti nō abluz' stari alia n̄ p̄secrata tāgant

¶ Periculi cautelā. vt si aliqd de sp̄ib' sacramētis talib' adherent digitis. p̄ ablutionē tollatur

¶ Iudicij retinentiā. f̄cat em̄ hec ablutio. vt sacerdos q̄ p̄ sacramētū p̄ceptiōē presumit eē mūdatus post celebratiōez mūdiciā resincat. ⁊ ne reciduet

Decimum

Ratione ac significatioes secundi pncipalis qd circa missam agit declarat **Arti. iij.**

I Sacramenti reuerentia. vt scz p thuris odore expellatur ois malis fetor horrore puocans
ij Dyabolice malignitatis repulsam. ne scz ille malignus q sacrificiu vel celebrante aliqd machinari possit. hmoi em fumo oia demonia fugant.
ij Denotione z ordem celebrantis ac assistentiu significanda. que p ipsos ad deum dirigit.
iiij Effectiu gratie representandu. qua sicut bono odore xps plenus fuit.

Explicat rōnem ac significatioes tercij pncipalis qd circa missam agitur **Arti. iij.**

I Sacramenti psecrandi tractadi z sumedi reuerentia
ij Celebrantis amorem erga xpm excitandu
iiij ad Dilectōez iter xpm spōsus z ecclaz spōsam respitādā
iiij Detestabile iude pditoris osculatione fcauda. pferatim q ad illā osculatione que fit post sacramenti eleuatione. cum dicitur Ex hac altaris pncipatione zc.

Quarti pncipalis qd in missa agitur rōem significatioes exponit **Arti. v.**

I Versio quintuplex. quinquaplicē manifestationē xpi in die resurrectionis sue facram representat
Salutatio q fit Septē vicibus qnquies videlicet cuz se vertit ad populu. z bis cū se nō vertit. vt cum dicitur in pfatione Dñs vobiscū. et post hostie fractione Pax dñi sit sp vobiscū sepriformē spūs sancti grām sigt

Explicat rōnem ac significatioes quinti pncipalis qd in missa agitur **Arti. vi.**

I Brachioz extēsis Extēsiōne brachioz xpi in cruce
ij Eleuatio Directionē orōnis ad deum
iiij Cōiunctio q sigt Cōiunctōez cordis cū ore. oris cum ope. fidel cū opibz caritatis
iiij Cācellatio Affixiōne xpi in cruce
v Digtōz. s. Propē sacramenti reuerentiā z piculi cautelā ne si aliq pricula digitis adheferit dispdatur
v pollicis cū indit. Ad significandā copulationē capitis cū mēce copula q fit bris. id est xpi cum ecclesia
vi Corpis incliatio. q fit ad Representandā humilitatem z otēdientiam xpi. ex quibz passiōne suscepit.
Incitandum celebrantē z assistentes ad humilitatem z deuotionē.

Ratione z significatioes sexti pncipalis quod in missa agitur declarat. **Arti. vij.**

I Multipler signatio p cruces fit ad representandū modū z ordinē dōminice passiōis Et qz illa passio quibus dā gradibz fuit paeta Quedā em passiōis pres crucifixiōne pcesserūt. z quedā in cruce psummate sunt. Ideo etiā quedā cruces sunt ad representandū ea q passus est dñs añ crucifixiōne. vt ille q sunt añ psecrationē. Quedā vero sūt ad representandū ea q in cruce vel post cruce fca sunt. sic ille q post psecrationē fuit.

Capitulum

- i** **Cruce** **Triplici** **Nec dona** **Traditione**
 sub illis **Hec miera** **xpi factam a**
pbis **Hec scā. sa.** **ad repñ** **deo pte. ius**
tandū **da. z iudeis**
- ii** **Cruce** **Triplici** **Benedictā** **Venditione**
 sub illis **Ascriptam** **fectā a sacer**
pbis **Ratam** **dotib. scribis**
- Perfici** **Ubi addit ou** **Corpus** **et phariseis. vel venditiōis**
antē ista **plex cruz sub** **Ad repñ** **precū. s. triginta denarioz**
signatio **illis pbis** **tandū** **Judā venditorē**
p decem **Sāguis** **Cristū venditū**
vices. **Unica in** **Corporis**
- iii** **Cruce** **Unica in** **Corporis** **Bā dixit**
sub illo pbo
- iiii** **Cruce** **oscratiōe** **Sāguinis** **Bā dixit**
Ad repñtandū pñsignatiōe passionis xpi factā in cena p
huius sacramenti institutiōe sub specie panis z vini.
Uel ad repñtandū passionem xpi in corpore z anīma.
- v** **Cruce** **quupli** **Hostia puram** **Ad repñtandū plāz**
ci sub illis pbis **Hostiā sanctā** **gas dñcz suē vulnes**
Panē sc̄m. v. c. **Calicē sa. ppe.** **ra quanc pncipalia**
corpōis xpi.
- vi** **Triplici** **sub illis pbis** **Corpus** **Et sangui. sump.**
Ad repñtandū corpōis xpi extensiōe in cruce. sang
guinis effusiōem. z passionis fructum. **Quam benedictiōe**
- vii** **Triplici** **Sāctificas** **Ad repñtandū triplīcē**
sub illis **Uuificas** **xpi orōem in cruce. s. pro**
verbis **Benedicis** **psecutorib. literatiōe a**
morre. et adeptiōe glie.
- viii** **Cruce** **Triplici** **Per ipm** **Ad repñtandū tres hos**
sub illis **Et cū ipso** **ras qb xps in cruce pes**
verbis **Et in ipso** **pendit. qz ab hora sexta**
vqz ad nonā
- ix** **Duplici** **sub** **Deo pzi omnipotēti**
illis verbis **In vnitare spūillancti**
- x** **Ad repñtandū separtiōe anīme xpi a corpore.**
Triplici **Par dñi** **Ad repñtandū xpi re**
illis verbis **Sit semp** **surrectiōe tercia die**
Uobiscū **factam.**
- Arti. viij.** **Reponit rōnem ac significationē septimi pncipalis qd agitur in missa**
Hostie fra **Observandū formā quam xps circa pfectionē huius sa**
cratio fit ad **cramenti tenuit. Ipse em panem fregit zc.**

Decimum

Hostie fractio
etiam fit ad

Representandū

Passione xpi. in qua corpus eius vulne
rationib; fractū sine diuisum fuit.
Distinctione corporis xpi mistici fm di
uersos eius status

Ratione z significatione octauī pncipalis quod in missa agitur declarat. **Arti. ix.**

¶ Circa missione pris hostie in calice aduertendū est. q̄ hostia frangit
primo in duas medietates. ad designandū duplicē statum pdestinatorū
scz eoz q̄ sunt in eterna glā. z eoz qui sunt in tpali miseria. Illa nāq; medietas q̄ ex manu dextra sup patenā indiuisa collocat̄ sc̄at pdestina
tos qui iā adepti sunt beatitudinē. que p dextrā intelligit̄. Alia vero
medietas q̄ in sinistra manu retinet̄ in duas ptes diuidit̄. quaz vna me
dieteri sup patenā collocare ptingit̄. z sc̄at illos q̄ sunt in purgatorio. q̄
quidē licet beatitudinē nondū habeāt. sunt tū certi de ea Altera vero
ps q̄ post hanc diuisionē in dextra tenet̄ mittit̄ in calicē. z sc̄at pdestina
tos adhuc in seculo viuētes. qui q̄nis de beatitudine hātēda certi nō sunt
illam tū virtute passionis z sanguis xpi psequen̄. licet p multas tribu
lationes. que p calicem significātur.

Assignat rōnem z significatione noni pncipalis quod in missa agitur. **Arti. x.**

Postq̄ sacerdos dixerit Agnus dei z osculat̄ librum vel altare vel
aliud fm p̄suerudinē loci. Et dem̄ ministrū vel h̄ymaginē vel tabulā p
eundē sibi porrectā. que vltim⁹ exhibet̄ affantib; osculāda Primo iō
vt celebrās nō solū cum deo pacē. sed z cum pximo se habere. presterur
Secdo ideo. vt alij osculātes pfiteant̄ se esse p̄ictos in vnitate fidei
per xpm in ara crucis immolatum.

Ratione z significatione decimi pncipalis quod in missa agitur exponit. **Arti. xi.**

Post cōmunionē z calicis ac digitorū cū vino ablutionē sumit̄ illud
vinū Primo iō. vt reliquie sp̄z sacramentaliū (si q̄ in ore remāserint)
cū illo trāsglutiant̄ Secdo ideo. vt p h̄ significet q̄ sacerdos deinceps
manere debeat mūdus. et suare sapore z odore vini p̄punctiōis z tristit̄
cie in corde. gr̄z actōis z leticie in ore. recte puerfariōis z iusticie in vita

Supius determinata breuiter epilogās. z hoc opus pcludens (et ope **Arti. xii.**

¶ Ea q̄ circa officū missę q̄ ad ministrū. celebrādi locū. rēpus. ac cetera in
summario hui⁹ opis notata. dubitarōes ingerere p̄nt. sub ppendio sufficiē
ter resoluta putam⁹. Nā si aliq̄ alia occurrāt. ex his q̄ diffinita sunt dilige
ter p̄siderat⁹ facili⁹ solui p̄nt Sollicite p̄reca curet ille p cui⁹ negligē
tiā error aliq̄ pmissus fuerit. vt debitū sup illo p̄nam agat. Et qz iux
ta sacroz canonū p̄stitutiōes qdā defectus specialē exigūt satisfactiōē. tutū
est vt in casib; difficultib; platus supior; p̄sultatur. cui tales sunt referēdi

Nō lateat deniq; lectionē doctozes diuersos circa qdā in supiorib; deā
nō vniformit. s; sepius p̄rie sentire. vñ fieri nō potest vt singuloz sentētiās
imitemur S; h̄ nobis sufficiat vt oī affectu ad opinātes secluso. id qd̄ no
bis veri⁹ aut magis p̄gruū visum est diffiniuerim⁹. ad glām ihu xpi. qui
cum p̄e z sp̄i sancto viuē z regnat̄ in secula seculoz. bñdictus. Amen

¶ App̄icit resolutiōiū dubioz circa celebrationē missaz. occurrentiū
Imp̄ssum Colonię p̄ Henricū Quentell. Anno dñi M. cccc. xcij.